

Kysymyksiä elokuvasta

Voisiko elokuva olla totta?

- Löytyikö siitä yhtymäkohtia todelliseen harrastusmaailmaan?
- Jos löytyi, millaisia?

Miten elokuvan tilanne jatkuisi, jos nuori ei olisi ollut rohkea ja tullut kertomaan valmentajalle kokemastaan vääryydestä?

Mitä muutoksia ryhmässä voisi tapahtua, jos valmentaja/ohjaaja/opettaja muuttaisi toimintatapojaan?

- Millaisia vaikutuksia sillä voisi olla?

Mitä pitäisi tapahtua, että elokuvan nuori uskaltaisi kertoa todelliset ajatuksensa valmentajalle jatkossakin?

Miten elokuvan tilanne jatkuisi, jos valmentaja ei muuttaisi toimintatapojaan?

- Mitä seurauksia siitä voisi olla nuorelle?
- Entä ryhmälle?

Odotukset ja yhteistyö

Miten paljon eri-ikäisiltä lapsilta ja nuorilta voi vaatia ohjatussa toiminnassa?

- Mistä tietää, missä raja vaatimuksille kulkee?

Vastaavatko opettajien, valmentajien ja huoltajien odotukset lasten ja nuorten odotuksia (esim. taidoista tai saavutuksista)?

- Mistä tiedämme sen?

Millainen on ihanteellinen kodin ja harrastuksen välinen yhteistyö?

- Miten sitä voidaan edistää?

Miten lasten ja nuorten harrastuksen keskeyttämistä voisi ehkäistä?

Pitäisikö valmentajien ja ohjaajien itsereflektiota ja osaamisen kehittämistä tukea?

- Miten?
- Onko tähän jo olemassa käytäntöjä?
- Jos on, millaisia?

HAAVA Harrastuksessa – Aikuiset

Pelisäännöt ja palaute

Millaiset pelisäännöt tulisi olla sen varmistamiseksi, että aikuisten toiminta olisi aina tasapuolista ja kunnioittavaa?

Kenelle tai millaista kanavaa käyttäen lapset ja nuoret voivat antaa palautetta, kertoa epäkohdista tai ongelmista ilman seuraamuksia?

Kuka aikuinen on se, jolle voi kertoa, jos huomaa jotain väärää tai epäreilua?

- *Kenen vastuulla on näiden asioiden selvittäminen tässä seurassa tai ryhmässä?*

Mistä löytyvät harrastuspaikan ohjeet tai lisätiedot siitä, miten toimitaan esimerkiksi epäasiallisen kohtelun tai kiusaamisväkivallan tilanteissa?

Turvallisuus

Miten varmistetaan, että lapsilla ja nuorilla on aina turvallinen olo harrastuksessa?

Miten lapsia ja nuoria voisi kannustaa uusien asioiden kokeiluun ja turvalliseen epäonnistumiseen ryhmässä?

Miten voitaisiin luoda sellainen kulttuuri, jossa lapset, nuoret ja ryhmän vetäjät saavat olla inhimillisiä ja tehdä virheitä?

Onko ryhmässä käytössä turvallisemman tilan periaatteet tai pelisäännöt?

- *Onko ne käyty yhdessä läpi ja ovatko ne esillä?*
- *Toimitaanko niiden mukaisesti?*

Jos ryhmässä ei ole vielä turvallisemman tilan periaatteita, ketkä kaikki tulisi ottaa mukaan laatimaan niitä tai yhteisiä pelisääntöjä?

Onko toimintaympäristössä sellaiset rakenteet, että epäkohtiin puuttuminen on helppoa ja ongelmat saadaan ratkaistua ennen kuin ne etenevät ulkopuolisten hoidettavaksi?

HAAVA Harrastuksessa – Lapset ja nuoret

Kysymyksiä elokuvasta

Mitä ajatuksia elokuva herätti?

Voisiko elokuva olla totta?

Pitäisikö elokuvan valmentajan toiminnan muuttua ryhmässä?

- *Jos pitäisi, miten?*

Minkälaisia rooleja ryhmän jäsenillä on elokuvassa?

Miten elokuvan tilanne jatkuisi, jos nuori ei olisi ollut rohkea ja tullut kertomaan valmentajalle kokemastaan vääryydestä?

Mitä pitäisi tapahtua, että elokuvan nuori uskaltaisi kertoa todelliset ajatuksensa valmentajalle jatkossakin?

Miten elokuvan tilanne jatkuisi, jos valmentaja ei muuttaisi toimintatapojaan?

- *Mitä seurauksia siitä voisi olla nuorelle?*
- *Entä ryhmälle?*

Turvallinen harrastusympäristö

Millainen on turvallinen harrastusympäristö, jossa lapset ja nuoret voivat kertoa aikuiselle omat rehelliset tunteensa, myös vaikeat?

Tiedetäänkö ryhmässä, kenelle aikuiselle voi puhua mieltä painavista asioista?

Miten voitaisiin luoda sellainen ilmapiiri ryhmään, jossa erehtyminen, väärässä oleminen, osaamattomuus ja virheiden tekeminen olisi sallittua?

Onko ryhmässä käytössä turvallisemman tilan periaatteet tai pelisäännöt?

- *Onko ne käyty yhdessä läpi ja ovatko ne esillä?*
- *Toimitaanko niiden mukaisesti?*

Ketkä kaikki tulisi ottaa mukaan laatimaan turvallisemman tilan periaatteita tai yhteisiä pelisääntöjä?

HAAVA Harrastuksessa – Lapset ja nuoret

Hyvinvoiva harrastusympäristö

Kysytäänkö ryhmässänne harrastajien mielipidettä asioihin?

- *Millaista vaikutusta mielipiteillä on?*

Minkälaista on ryhmäläisten tasapuolinen kohtelu?

Mistä tietää, että kaikkia ryhmässä toimivia lapsia ja nuoria kohdellaan tasavertaisesti?

- *Entä mitä voi tehdä, jos jotkut saavat aina enemmän huomiota kuin toiset?*

Miten ryhmässä voitaisiin edistää omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtimista, kaverin auttamista ja yhteistä vastuuta kaikkien hyvästä olosta?

Mistä tiedetään, vastaavatko aikuisten odotukset lasten ja nuorten omia odotuksia?

- *Keskustellaanko meillä riittävästi siitä, mitä kukin odottaa omilta taidoiltaan?*

Miten eri tavoin aikuinen voi kannustaa lapsia ja nuoria harrastustoiminnassa?

Millainen on empaattinen ja tunteet huomioiva ohjaaja?

Miten lasten ja nuorten harrastuksen keskeyttämistä voisi ehkäistä?

Voiko harjoitella liikaa? Mistä tietää, että harjoittelee liikaa?

Puheeksiotto ja puuttuminen

Miten voisimme ryhmässä auttaa toisiamme niin, että jokainen uskaltaisi keskustella ja rohkaistuisi kertomaan oman mielipiteensä?

Miten lapsille ja nuorille voisi opettaa, ettei omien rajojen ylityksiä (esimerkiksi ikäviä sanoja tai tekoja) tarvitse sietää?

- *Mistä tunnistaa, milloin pitäisi sanoa 'stop'?*

Kuka on se aikuinen, jolle voi kertoa, jos jokin tuntuu väärältä?

- *Kuka meillä auttaa selvittämään tällaiset asiat?*

Miten voisi kertoa vaikeista tai epäreiluista asioista harrastuksen ohjaajalle niin, ettei kenenkään tarvitse pelätä suuttumista tai sitä, että joutuu pulaan?

- *Onko olemassa jokin tapa, miten tulisi toimia?*

Kysymyksiä elokuvasta

Mitä ajatuksia tai tunteita elokuva herätti?

Millainen vuorovaikutus perheessä mielestäsi oli äidin ja lasten välillä?

Oliko elokuvassa epäasiallista käytöstä?

- *Jos kyllä, niin mitä?*

Havaitsitko elokuvassa väkivaltaa?

- *Jos havaitsit, niin millaista?*

Elokuvassa esiintyi kolme perheenjäsentä. Millaisilta perheenjäsenten suhteet vaikuttivat?

Miltä pikkusisaruksesta tuntui, kun äiti huusi Samulle?

Miltä Samusta tuntui äidin käytös?

Miltä äidistä tuntui oma käytöksensä?

Mitä äiti olisi tarvinnut, jotta elokuvan tilanne olisi mennyt toisin?

- *Entä mitä Samu olisi tarvinnut?*

Kenen puoleen Samu voisi kääntyä tai kenelle hän voisi puhua kotitilanteesta?

- *Entä äiti?*
- *Pikkuveli?*

Mikä auttaisi elokuvan perhettä?

Teot ja tunteet

Miten elokuvan kaltaisessa perheessä voidaan huomioida tasapuolisesti kaikki lapset, etenkin jos kyseessä on uusioperhe?

Miten sukupolvelta toiselle siirtyvät tavat ja kokemukset saattavat näkyä omassa toiminnassa?

Missä menee tavallisen riidan ja pelottavan käytöksen raja?

Miten vihan tunnetta voisi ilmaista turvallisesti?

- *Missä menee sallitun käytöksen raja?*

Tuki

Mitä voimme tehdä, jos huomaamme jonkun lähipiirissämme elävän pelossa?

Miten aikuiset voivat tukea toisten lapsia ja tarjota heille turvallisen aikuisen kontaktin, jos he tietävät perheen käyvän läpi vaikeita aikoja?

Miten vanhempana voisi pitää huolta omasta jaksamisesta ja hyvinvoinnista?

- *Mistä voisi saada tukea jaksamiseen?*

Millaista tukea voisi tarjota lähisuhdeväkivaltaa kokeneelle?

Millaista tukea väkivaltaisesti käyttäytyvä henkilö tarvitsee, jotta hän uskaltaisi kohdata tekonsa ja ottaa vastaan tai hakea apua muutokseen?

HAAVA Muistoissa – Aikuiset ja nuoret aikuiset

Kysymyksiä elokuvasta

Millaisia ajatuksia tai tunteita lyhytelokuva herätti?

Muistatko hetken lapsuudestasi tai nuoruudestasi, jolloin tiesit jonkun jäävän yksin, mutta et uskaltanut tai halunnut puuttua asiaan?

- *Mikä esti sinua toimimasta?*

Muistatko lapsuudestasi tai nuoruudestasi aikuisen, joka todella näki sinut?

- *Kuka hän oli?*
- *Mitä hän teki tai sanoi?*

Miten reagoisit, jos kuulisit tai näkisit lapsen tai nuoren tulevan kiusatuksi?

Mitä sinä haluaisit sanoa kiusatulle?

- *Kiusaajalle?*
- *Sivustakatsojille?*

Aikuisten vastuu

Miten voidaan varmistaa, ettei lapsi tai nuori jää yksin selvittämään kiusaamistilannetta?

Miten voidaan tukea sitä, ettei kukaan jäisi ryhmässä yksin?

Miten ryhmähenkeä voisi lisätä?

Miten voit rohkaista lasta tai nuorta kertomaan, jos häntä on kiusattu?

Mitä asioita aikuisen tulisi huomioida pyytäessään anteeksi lapselta tai nuorelta toimittuaan väärin häntä kohtaan?

Miltä tuntuisi ajatus siitä, että sinä voisit olla jollekin lapselle tai nuorelle “se yksi välittävä aikuinen”?

- *Miten voisit olla avuksi?*

Puheeksiotto ja puuttuminen

Mistä syistä kiusaamiseen ei aina puututa?

Miksi aikuisen on joskus helpompi olla puuttumatta kuin puuttua kiusaamiseen?

Miten puuttumiseen voisi rohkaistua niin, että se tuntuisi helpommalta?

Mitä keinoja on puuttua kiusaajan toimintaan?

Mikä saattaa estää kiusaamista kokenutta kertomasta asiasta?

- *Miksi?*
- *Mitä asialle pitäisi tehdä?*

Miten vanhempana toivoisit muiden vanhempien ottavan sinuun yhteyttä, jos lapsesi on ollut osallisena kiusaamisväkivaltilanteessa?

Mitä jos kiusaaja olisikin aikuinen, esimerkiksi opettaja tai valmentaja?

- *Kuka suojelee lasta tai nuorta ja miten?*

Milloin kiusaamisesta tulee rikos?

Miten yhteisömme (koulu, koti, harrastus) muuttuisi, jos alkaisimme puhua kiusaamisen sijaan kiusaamisväkivallasta?

ESKO

ESPOON SIRKUS- JA TEATTERIKOULU

**Harjulan
setlementti**

Kiusaamisasioiden
tuki- ja neuvontakeskus

VALOPILKKU

valopilkkuja.fi

Helsinki